

Ömer B. Özdemir
omerbehram@gmail.com

Yeni ve Yakın Tehdit: İran Destekli Milisler

REJİM CEPHESİNİN SAHADAKİ ÖNEMLİ UNSURLARI OLAN İRAN DESTEKLİ MİLİS UNSURLAR TÜRKİYE İÇİN DOĞRUDAN TEHDİT HALİNE GELMİŞTİR. BU UNSURLARIN KAPASİTELERİ VE AJANDALARI DİKKATLİ BİR ŞEKİLDE MERCEK ALTINA ALINIP AYNI YPG VE DEAŞ ÖRNEKLERİNDE OLDUĞU GİBİ KARŞI MÜCADELE İÇİN YOL HARİTASI BELİRLENMELİDİR.

Suriye iç savaşı konusu her dile getirildiğinde, en az devletler kadar devlet dışı silahlı aktörlerin de rol aldığı çok taraflı bir çatışma akıllara gelmektedir. Devletler süreç içerisinde Suriye'ye müdahale için meşruiyet zemini aradıklarında, devlet dışı silahlı aktörlerin varlığı karar alıcılara yol göstermiştir. YPG, DEAŞ, Nusra Cephesi, HTŞ gibi unsurlar, Suriye topraklarında gerçekleştirilen askeri müdahalelerin meşrulaştırıcı sebeplerinden olmuştur. Türkiye'nin PKK ile mücadeledeki hassasiyeti, ABD öncülüğündeki koalisyonun DEAŞ'a karşı siyaseti ve Rusya'nın Nusra Cephesi üzerinden tüm muhaliflere karşı askeri müdahalesi... Bu örneklerin aksine İran destekli milis güçlerin varlığı hem ulusal hem de uluslararası kamuoyunda yeteri kadar ciddiye alınmamış gibi gözükmektedir. Halbuki hem sivilere karşı işlenen suçlar hem Türkiye'ye karşı pozisyonları ile bu milis yapılar ciddi birer tehdit oluşturmaktalar.

Rejim Cephesindeki Etki

İç savaşın en kanlı cephesi Halep'te Suriye rejiminin Rusya ile birlikte havadan gerçekleştirdiği bombardımanlara İran destek ve idaresindeki milis güçler de karadan destek vererek binlerce sivilin katline doğrudan ortak olmuşlardır. Ulusal Savunma Güçleri (Suriye), Hizbullah (Lübnan), Fatimiyyun Tugayı, Zeynebiyyun Tugayı, Suriye Hizbullahı ve çoğu Irak'taki Haşdi Şabi unsurlarıyla organik bağlara sahip Iraklı mezhepçi milis güçleri Halep, Deyrizor, Şam, Kuseyr, Tedmür gibi cephelerde İran'ın desteği ve idaresiyle savaştı. Rejim güçlerinin Madaya, Kuseyr ve Halep gibi orta çağdan kalma kuşatma teknikleriyle binlerce sivil katlettiği hareketlarda söz konusu İran destekli milis güçler kuşatmaların en önemli aktörleri olarak hareket etti. İran Devrim Muhafızları komuta kademesinin idaresi altında hareket eden bu yapıların eylem ve söylemlerindeki aşırılıkları da Tahran'dan bağımsız okumamak gerekir. Zira Tahran söz konusu yapıları sadece mühimmat ve silahla değil aynı zamanda ideolojik olarak da eğiten/hazırlayan bir aktör konumundadır.

Lübnan sınırına yakın bölgelerde Hizbullah'ın, Halep, Humus, Şam, Deirezzor gibi diğer bölgelerde de diğer tüm İran destekli milislerin dönem dönem yoğun varlığı görülmüştür. Esed rejimine bağlı güçlerin nicelik ve nitelik olarak yaşadıkları büyük erozyon sonucu rejimin muhaliflere karşı ayakta kalabilmesi için ciddi bir insan kaynağı ihtiyacı hasıl olurken bu ihtiyacı İran destekli milisler gidermiştir. Bu durum rejimi muhaliflere karşı savaşta hayatta tutsa da Tahran'ın Şam üzerindeki etkisini ciddi şekilde arttırmıştır. Öyle ki Rusya'nın doğrudan müdahalesi ile başlayan ve Halep şehrinin tahliyesi esnasında Türk-Rus görüşmeleri ile ayyuka çıkan İran'ın rejim yanlısı cephedeki başat rolünü kaybetmesi yönündeki gelişme, söz konusu milis güçlerin daha da istikrar bozucu potansiyele ulaşmasına yol açmıştır.

Halep'in tahliyesi esnasında İran destekli milislerce tahliye konvoylarına ateş açılarak sivilin hayatını kaybetmesi ve milislerin saldırgan tavırlarını İran devreye girene kadar sürdürmeleri Tahran'ın kendi bölgesel çıkarları adına bu milis unsurları kullanmasına en net örneklerdendir. 2020 itibariyle Suriye'de rejim cephesinde başat aktörün Moskova olduğu artık tartışmasız bir gerçek. Fakat İdlip cephesinde görüldüğü gibi Tahran ve desteklediği milis güçler halen rejimin kara unsurları içerisinde önemli bir yer tutmakta ve bu sayede İran hala eskisi gibi olmasa da etkili bir aktör konumunda.

Türkiye'ye Yaklaşımları

İran destekli milis güçlerin Türkiye'ye karşı tutumları savaşın başından bu yana düşmanca ve tehditkar olmuştur. Rejimin yanında saf tutmuş bu unsurlar ilk etapta doğal olarak Türkiye'ye karşı pozisyon alsalar da savaşın şiddetini arttırdığı dönemde muhaliflerce rejim ve destekçilerine verdirilen ciddi kayıplar sonucu bu örgütlerin ve hamileri Tahran'ın eylem ve söylemlerinde Türkiye karşıtlığı sürekli bir hale geldi. Suriye kökenli milis grupların Baasçı ideolojinin amentüsüne uygun şekilde Türkiye karşıtı pozisyon almaları kolay olurken Türkiye ile daha önce herhangi bir sebepten ötürü cepheleşmemiş diğer unsurların pozisyonlarında Tahran'ın etkisi büyük olmuştur.

15 Temmuz 2016'da FETÖ'nün askeri darbe girişiminden aynı akşam haberdar olduktan sonra başta Şam'daki Seyyide Zeyneb türbesi çevresi olmak üzere İran destekli milislerin kutlama amaçlı havaya ateş açmaları ve sosyal medyada Türk hükümetinin düşüşünü kutladıkları videolar paylaşmaları gibi örnekler İran destekli milislerin kafasındaki Ankara algısını göstermektedir.

Milis unsurların Türkiye ile karşı karşıya gelmeleri ise 2016'dan sonra Türkiye'nin Suriye'de gerçekleştirdiği askeri hareketleri ve Ankara'nın doğrudan müdahaleci siyaseti ile alakalıdır. Türkiye ulusal çıkarları adına sınır ötesinde askeri müdahalelerde bulunarak hem Suriye içerisinde doğrudan kontrolü altında olan bir etki alanı inşa etmiş hem de kapasite ve iradesinin sınırlarını göstereyerek ABD ve Rusya'nın ardından Suriye sahasındaki en etkin aktör haline gelmiştir. Bu durumu rejim cephesindeki başrolünü kaybeden Tahran Suriye'deki varlığı için ciddi bir tehdit olarak algılamıştır. Tahran, Türkiye'nin her meşru askeri müdahalesine Moskova ve Washington'dan bile daha sert ve sürekli olarak tepki koymuştur. Söylemlerdeki bu karşıtlığın sahadaki yansıması ise

Tahran, Türkiye'nin her meşru askeri müdahalesine Moskova ve Washington'dan bile daha sert ve sürekli olarak tepki koymuştur. Söylemlerdeki bu karşıtlığın sahadaki yansıması ise İran destekli milis unsurların Türk askeri unsurlarına karşı saldırıları ve Türkiye'nin karşılıkları şeklinde cereyan etmiştir.

İran destekli milis unsurların Türk askeri unsurlarına karşı saldırıları ve Türkiye'nin karşılıkları şeklinde cereyan etmiştir.

Milis Güçlere Darbe

Türkiye'nin İdlib'i çevrelediği gözlem noktalarının kurulması sürecinde Batı Halep kırsalına sevk edilen ve bölgede konuşlanan Türk askeri konvoylarına o bölgelerde bulunan milislerden çok sayıda taciz saldırısı gerçekleşmiş ve nihayetinde el-Eis bölgesinde Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) konvoyuna karşı açılan taciz atışında şehitler verilmişti. Söz konusu mevkideki rejim yanlısı unsurların o dönem neredeyse tamamının İran sevk ve idaresindeki milis unsurlar olduğu bilinmektedir. Benzer bir durum Zeytindalı Harekatı esnasında Halep'te İran'ın oldukça etkin olduğu Nubl ve Zehra bölgesindeki milislerin YPG'ye destek amacıyla Afrin'e gitmek üzere askeri konvoylar oluşturmasında yaşanmıştı. Bu hadisede onlarca İran destekli milis Türk hava saldırıları sonrası etkisiz hale getirilirken Türkiye Afrin yolunda önüne çıkarılacak engellere karşı duruşunu net şekilde göstermiştir.

Yakın tarihli çatışmalara bakıldığında ise İdlib'e yönelik rejim hareketinde yine ön saflarda bulunan İran destekli milis güçler TSK varlığı karşısında ciddi kayıplar yaşadılar. SİHA destekli hava hareketleri ve yoğun topçu atışları sonrası Zeynebiyyun Tugayları

ve Lübnan Hizbullah'ına bağlı onlarca radikal milis etkisiz hale getirildi. Milis güçlerin İdlib'de TSK ile doğrudan karşı karşıya gelmeleri Tahran'ın ne derece ileri gidebileceğini gösterirken TSK'nın verdiği karşılık da Türkiye'nin kapasitesi açısından bir güç gösterisi mahiyetinde olmuştur.

Son tahlilde 9 seneye aşkın süredir devam eden ve Türkiye güvenlik politikaları açısından çok sayıda meydan okumaya sahne olan Suriye iç savaşı mevcut PKK tehdidinin seviyesinin artmasının yanında DEAŞ tehdidi ile sınanmıştır. Bu iki tehdide karşı gerçekleştirilen sınır ötesi hareketlere ek olarak sınır içerisinde de yargı ve emniyet güçleri eliyle tehditlerin Türkiye içerisindeki varlıklarına darbe vurulmuştur. Bugün ise rejim cephesinin sahadaki önemli unsurları olan İran destekli milis unsurlar Türkiye için doğrudan tehdit haline gelmiştir. Bu unsurların kapasiteleri ve ajandaları dikkatli bir şekilde mercek altına alınıp karşı mücadele için yol haritası belirlenmelidir. Aksi halde Suriye, Irak ve Lübnan örneklerinde görüldüğü üzere bu milisler Türkiye'de de toplumsal fay hatlarını tetiklemek suretiyle demografi üzerinden kendilerine milis devşirme ve de istihbari çalışmalar yürütme yoluna gidebilir. Aynı YPG ve DEAŞ örneklerinde olduğu gibi Türkiye bu milis güçlerle Suriye sahasında savaşırken ülke içerisinde de bu yapıların lehine propaganda yapılmasına ve de olası hücre yapılanmalarına karşı alarma geçmelidir. **■**